Yksinyrittäjä koronakurimuksessa

5.8.2020

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa toteutettiin kysely koronan vaikutuksista eteläpohjalaisten yritysten eri liiketoiminnan osa-alueisiin, kuten asiakassuhteisiin, tuloihin, menoihin, resurssien riittävyyteen ja saatavuuteen sekä yrityksen kykyyn reagoida muuttuneeseen tilanteeseen esimerkiksi digitalisaation ja haettavissa olleiden yritystukien kautta.

Kyselyyn saatiin yhteensä 163 vastausta Etelä-Pohjanmaan alueen yrityksiltä, joista 39 % (n=64) oli yksinyrittäjiä. Kysely toteutettiin toukokuussa 2020, jolloin koronan ensimmäinen aalto oli edelleen käynnissä Suomessa.

Tulot, asiakassuhteet ja kustannukset

Useammilla yksinyrittäjillä tulojen ja asiakassuhteiden määrä väheni paljon verrattuna isompiin yrityksiin. Kustannusten määrä pysyi kuitenkin edelleen keskimääräisellä tasolla. Noin neljä viidestä yksinyrittäjästä pystyi ainakin jossain määrin toteuttamaan ydinliiketoimintaansa, piti tuote- ja palvelutarjonnan ennallaan, eikä tavoittanut uusia asiakasryhmiä koronakriisin aikana. Suuri osa yksinyrittäjistä (86 %) kertoi, että yritykselle ei syntynyt uusia kustannuseriä kriisin aikana.

Tavoitteiden muutokset

Kuvio 1. Yksinyrittäjien yritysten tavoitteiden vertailu ennen koronaa ja toukokuussa 2020.

Kyselyssä haluttiin vielä tietää yritysten tavoitteista ennen koronakriisiä ja kyselyhetkellä toukokuussa 2020. Yksinyrittäjistä pääsääntöisesti harvemmat tavoittelivat samoja asioita yhtä paljon enää toukokuussa kuin ennen koronaa. Tosin muutokset tavoitteissa eivät olleet kovin suuria. Suurin muutos negatiiviseen suuntaan oli yritysten kasvutavoitteissa, aiemmin yli puolet yksinyrittäjistä tavoitteli kasvua, kun toukokuussa kasvua tavoitteli enää 37 %. Vastaavasti vain 6 % yksinyrittäjistä oli ennen koronaa ajatellut toiminnan lopettamista, toukokuussa noin joka kymmenes raportoi aikeestaan lopettaa liiketoiminta.

Aiheutuneet toimenpiteet

Kyselyyn vastanneista yksinyrittäjistä kolmannes raportoi, että koronakriisi ei ole aiheuttanut minkäänlaisia toimenpiteitä yrityksessä eli toisin sanoen liiketoiminta on jatkunut entisellään. Sen sijaan neljännes yksinyrittäjistä kertoi turvautuneensa liiketoimintakonseptin muuttamiseen, viidennes toimintojen karsimiseen ja viidennes liiketoiminnan keskeyttämiseen. Avoimessa vastauskentässä yksinyrittäjät kertoivat turvautuneensa esimerkiksi lyhennettyihin aukioloaikoihin, lainamaksujen lykkäykseen ja uusien toimintatapojen kehittämiseen.

Liikunta-alan yrittäjä näki myönteisenä pakon hakea uusia toimintatapoja:

”Nyt oli pakko reagoida nopeasti ja viedä verkkoon kaikki ne palvelut, jotka on mahdollista viedä. Tämä vaati nopeasti asioiden opiskelemista ja investointeja. Moni näistä palveluista jää elämään myös poikkeusajan

jälkeen. Nähtäväksi jää, onko niillä jatkossa taloudellista merkitystä, mutta nyt koen, että niillä säilytettiin asiakkaat!”

Kaupan alan yrittäjä puolestaan nosti myönteiseksi asiaksi sen, että suhde asiakkaiden kanssa oli muuttunut läheisemmäksi:

”Asiakkaat arvostavat ehkä vieläkin paremmin pientä kivijalkakauppaa, erikoisosaamista, palvelua. Asiakkaista tullut jopa enemmän ystäviä, kannustajia, tukijoita, että me pienet palveluyritykset saisimme jatkaa toimintaamme, vaikka liikevaihto onkin huomattavasti tippunut normaalista.”

Markkinointialan yrittäjä vastaavasti raportoi myönteisesti tiivistyneistä suhteista alihankkijoiden kanssa:

”Kriisi pakotti ottamaan käyttöön uusia etäsuunnittelu/palvelumuotoilutyökaluja ja laajentamaan tarjontaa. Yhteistyö alihankintakuvion kanssa on tiivistynyt entisestään, kun sparraamme toisiamme.”

Avoimessa vastauksessa muutamat yksinyrittäjät kokivat saaneensa myös pienen kaivatun lepohetken. Kauneudenhoitoalan yrittäjä kuvasi tätä tilannetta tuoden esiin myös talouden merkityksen:

”Yrittäjänä olen saanut tarvittavan lepohetken. Hiljalleen alkaa tuntua, että omat voimavarat ovat tämän rauhallisemman elämänjakson myötä vahvistuneet. Töitä on kuitenkin ollut koko ajan, niin ettei toimeentulosta ole ollut suurta huolta.”

Lisäksi avoimista vastauksista ilmenee toiminnan keskeyttämisen (tai lopettamisen syyksi) se, että kysyntä on yksinkertaisesti loppunut. Digitalisaation avulla pyrittiin liiketoimintaa pitämään käynnissä: yrittäjät kertoivat muun muassa etäterapian, etäkuntoutuksen ja live-keikkojen striimauksen käynnistämisestä.

Rahoituksellisesti yksinyrittäjiä tuettiin kyselyajakohtana kunnilta haettavalta kertaluontoisella toiminta-avustuksella ja Kelan myöntämällä työmarkkinatuella. Toiminta-avustus näyttäytyi suosituimpana tukena yrittäjien joukossa, sillä sitä kaikista kyselyyn osallistuneista yksinyrittäjistä yhteensä 61 % oli joko hakenut, saanut myönteisen päätöksen tai oli aikeissa hakea. Vastaavasti luvut työttömyysturvan osalta olivat yhteensä 39 %. Finnveran lainatakaukset eivät kyselyn mukaan herättäneet suurta innostusta niin yksinyrittäjien kuin suurempienkaan yritysten tukihauissa.

Tarkemmin pääset tutustumaan kyselyn tuloksiin tästä.**Jutta Mäkipelkola**
Asiantuntija TKISeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Marja Katajavirta
Asiantuntija TKI SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Salla Kettunen
Asiantuntija TKISeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri